

DECIZIE

de inadmisibilitate a sesizării nr.129g/2020 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 207 din Codul penal și din Legea nr.269 din 9 noiembrie 1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova
(scoaterea ilegală a copiilor din țară și stabilirea domiciliului minorului în străinătate)

nr. 128 din 29.10.2020

Monitorul Oficial nr.313-317/180 din 27.11.2020

* * *

Curtea Constituțională, judecând în componența:
dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Gheorghe Reniță, *asistent judiciar*,
Având în vedere sesizarea înregistrată pe 30 iulie 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 29 octombrie 2020, în camera de consiliu,
Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textelor „sau pe altă cale ilegală” din articolul 207 din [Codul penal](#) și „să se domicilieze în străinătate” din articolul 1 alin.(4) din [Legea nr.269 din 9 noiembrie 1994](#) cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, ridicată de dl avocat Sergiu Guțu, în interesele dlui Dorel Găvaze, inculpat în dosarul nr.1-118/19, pendinte la Judecătoria Edineț, sediul Ocnîța.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Irina Dragulean din cadrul Judecătoriei Edineț, sediul Ocnîța, în baza articolului 135 alin.(1) lit.a) și lit.g) din [Constituție](#).

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe rolul Judecătoriei Edineț, sediul Ocnîța, se află cauza penală nr.1-118/19, în care dl Dorel Găvaze este învinuit de comiterea infracțiunii prevăzute de articolul 207 [*scoaterea ilegală a copiilor din țară*] din [Codul penal](#).

4. Conform actului de învinuire, dl Dorel Găvaze ar fi urmărit scopul de a-și scoate ilegal copiii din țară pentru a-și stabili cu ei domiciliul în Federația Rusă, contrar prevederilor articolului 1 alin.(4) [*dreptul de ieșire și intrare în Republica Moldova*] din [Legea nr.269 din 9 noiembrie 1994](#) cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova.

5. În cadrul examinării cauzei, dl avocat Sergiu Guțu a ridicat, în interesele dlui Dorel Găvaze, excepția de neconstituționalitate a textelor „sau pe altă cale ilegală” din articolul 207 din [Codul penal](#) și „să se domicilieze în străinătate” din articolul 1 alin.(4) din [Legea nr.269 din 9 noiembrie 1994](#) cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, în fața Judecătoriei Edineț, sediul Ocnîța.

6. Printr-o Încheiere din 27 iulie 2020, Judecătoria Edineț, sediul Ocnița, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat, în acest sens, Curtea Constituțională, în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale [Constituției](#) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 22 Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 27 Dreptul la libera circulație

„(1) Dreptul la libera circulație în țară este garantat.

(2) Oricărui cetățean al Republicii Moldova îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

8. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin [Legea nr.985 din 18 aprilie 2002](#), sunt următoarele:

Articolul 207 Scoaterea ilegală a copiilor din țară

„Scoaterea copilului din țară în baza unor acte false **sau pe altă cale ilegală**, precum și abandonarea lui în străinătate în scopuri altele decât cele indicate la art.206, se pedepsesc cu închisoare de la 2 la 6 ani.”

9. Prevederile relevante ale [Legii nr.269 din 9 noiembrie 1994](#) cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova sunt următoarele:

Articolul 1

Dreptul de ieșire și intrarea în Republica Moldova

„[...]”

(4) În cazul în care minorul pleacă **să se domicilieze în străinătate**, este necesar consimțământul, exprimat prin declarație, al ambilor părinți ale căror semnături se legalizează notarial, iar în cazul altor reprezentanți legali – consimțământul acestora, exprimat prin decizie a autorității tutelare.

[...]”

10. Prevederile relevante ale Codului civil, adoptat prin Legea nr.1107 din 6 iunie 2002, sunt următoarele:

Articolul 38

Domiciliul și reședința temporară

„(1) Domiciliul persoanei fizice este locul unde aceasta își are reședința obișnuită. Se consideră că persoana își păstrează domiciliul atât timp cât nu și-a stabilit un altul.

[...]”

(4) Stabilirea sau schimbarea domiciliului nu operează decât atunci când cel care ocupă sau se mută într-un anumit loc a făcut-o cu intenția de a avea acolo reședința obișnuită. Dovada intenției rezultă din declarațiile persoanei făcute la autoritățile competente să opereze stabilirea sau schimbarea domiciliului, iar în lipsa acestor declarații, din orice alte împrejurări de fapt.

[...]”

Articolul 40

Domiciliul minorului și al persoanei lipsite de capacitate de exercițiu

„(1) Domiciliul minorului în vârstă de până la 14 ani este la părinții săi sau la acel părinte la care locuiește permanent.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

11. Autorul excepției de neconstituționalitate consideră neconstituționale textele „sau pe altă cale ilegală” din articolul 207 din [Codul penal](#) și „să se domicilieze în străinătate” din articolul 1 alin.(4) din [Legea nr.269 din 9 noiembrie 1994](#) cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, deoarece nu întrunesc condițiile de calitate ale legii.

12. Acesta susține că neclaritatea textelor contestate permite o interpretare extensivă și defavorabilă din partea organelor de urmărire penală și instanțelor de judecată.

13. În opinia lui, prevederile contestate încalcă articolele 1 alin.(3) [*preeminența dreptului*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 22 [*neretroactivitatea legii*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*], 27 [*dreptul la libera circulație*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din [Constituție](#).

B. Aprecierea Curții

14. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

15. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit.a) din [Constituție](#), controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din [Codul penal](#) și [Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova](#), ține de competența Curții Constituționale.

16. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte din proces. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din [Constituție](#), așa cum a fost interpretat acesta prin [Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016](#).

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie textele „sau pe altă cale ilegală” din

articolul 207 [*scoaterea ilegală a copiilor din țară*] din [Codul penal](#) și „să se domicilieze în străinătate” din articolul 1 alin.(4) [*dreptul de ieșire și intrare în Republica Moldova*] din [Legea nr.269 din 9 noiembrie 1994](#) cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova. Prevederile contestate stabilesc infracțiunea de scoatere a copiilor din țară și cerințele privind domicilierea minorului în străinătate.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză în care inculpatul este învinuit de comiterea infracțiunii de scoatere ilegală a copiilor din țară cu scopul de a-și stabili domiciliul cu ei în străinătate (a se vedea *supra* §3 și 4). Prin urmare, Curtea consideră că prevederile contestate pot fi aplicate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

19. Prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

20. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept din [Constituție](#) în cauza concretă pendinte în fața instanțelor de drept comun (a se vedea [DCC nr.8 din 24 ianuarie 2020](#), §27). Curtea trebuie să verifice, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate constituie o ingerință în vreun drept fundamental ([DCC nr.24 din 2 martie 2020](#), §18).

21. Așadar, autorul excepției de neconstituționalitate susține că textele contestate sunt neclare și imprevizibile, fapt care conduce la o interpretare extensivă și defavorabilă.

22. Cu privire la pretinsa neconstituționalitate a textului „**sau pe altă cale ilegală**” din articolul 207 din [Codul penal](#), Curtea notează că prevederile articolului 23 din [Constituție](#) nu-i impun legislatorului obligația definirii tuturor termenilor folosiți în cuprinsul normelor de drept penal substanțial. În acest context, pornind de la principiul aplicabilității generale a legilor, Curtea reține că formularea acestora nu poate prezenta o precizie absolută. Una dintre tehnicile standard de reglementare constă în recurgerea mai curând la categorii generale, decât la liste exhaustive. Astfel, multe legi folosesc, prin forța lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică. Oricât de clar ar fi redactată o normă juridică, în orice sistem de drept, există un element inevitabil de interpretare judiciară, inclusiv într-o normă de drept penal (a se vedea [DCC nr.131 din 5 decembrie 2019](#), §30, și jurisprudența citată acolo). Astfel, Curtea reține că legea conține formulări care permit a fi adaptate la o multitudine de situații care nu pot fi expres enumerate.

23. Referitor la textul „**să se domicilieze în străinătate**” din articolul 1 alin.(4) din [Legea nr.269 din 9 noiembrie 1994](#) cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, Curtea reține că problema ridicată de autorul excepției este reglementată în legislație, în special, în Codul civil.

24. Astfel, potrivit articolului 38 din Codul civil, domiciliul persoanei fizice este locul unde aceasta își are reședința obișnuită. **Stabilirea sau schimbarea domiciliului nu operează decât atunci când cel care ocupă sau se mută într-un anumit loc a făcut-o cu intenția de a avea acolo reședința obișnuită.** Dovada intenției rezultă din declarațiile persoanei făcute la autoritățile competente să opereze stabilirea sau schimbarea domiciliului, iar în lipsa acestor declarații, din orice alte împrejurări de fapt.

25. De asemenea, potrivit articolului 40 din Codul civil, domiciliul minorului în vârstă de până la 14 ani este la părinții săi sau la acel părinte la care locuiește permanent.

26. Curtea reține că, printr-o interpretare rezonabilă și sistematică, interpretul legii poate să identifice sensul noțiunii în discuție. De altfel, Curtea precizează că principiul coerenței sistemului juridic impune ca interpretul legii să aibă în vedere toate normele juridice relevante ale sistemului de drept național. Instanțele judecătorești pot stabili sensul noțiunilor în discuție doar în baza textului care îl specifică, adică prin aplicarea simplă a regulilor de interpretare lingvistică, pornind de la sensul uzual al termenului. Astfel, Curtea reiterează că o dispoziție legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate opera în mod izolat. Dimpotrivă, ea trebuie citită în coroborare cu celelalte dispoziții legale incidente, ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent (a se vedea [DCC nr.23 din 29 martie 2018](#), §30; [DCC nr.23 din 25 februarie 2019](#), §26; [DCC nr.14 din 10 februarie 2020](#), §27).

27. Mai mult, Curtea reamintește că aspectele legate de interpretarea și de aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale (a se vedea [DCC nr.48 din 5 aprilie 2019](#), §15; [DCC nr.91 din 19 septembrie 2019](#), §19; [DCC nr.106 din 7 octombrie 2019](#), §25; [DCC nr.97 din 6 august 2020](#), §31). Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată. De altfel, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că rolul decizional conferit instanțelor de judecată urmărește tocmai

înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (*Rohlena v. Cehia*, [MC], 27 ianuarie 2015, §50-51).

28. Aceste considerente scutesc Curtea să verifice incidența articolelor din [Constituție](#) invocate de către autorul excepției.

29. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin.(1) din [Legea cu privire la Curtea Constituțională](#) și a articolelor 61 alin.(3) și 64 din [Codul jurisdicției constituționale](#), Curtea Constituțională

DECIDE:

1. Se declară *inadmisibilă* excepția de neconstituționalitate a prevederilor „sau pe altă cale ilegală” din articolul 207 din [Codul penal](#) și „să se domicilieze în străinătate” din articolul 1 alin.(4) din [Legea nr.269 din 9 noiembrie 1994](#) cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, ridicată de dl avocat Sergiu Guțu, în interesele dlui Dorel Găvaze, inculpat în dosarul nr.1-118/19, pendinte la Judecătoria Edineț, sediul Ocnița.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTE

Domnica MANOLE

Nr.128. Chișinău, 29 octombrie 2020.